

Ta lendab mesipuu poole

Muusikaleht

NR. 2

MÄRTS 1991

VEREJANULINE PAVAROTTI TAPAB HUNTE lk. 4

Peale selle numbris:

- Klaverisaatja — inimene või koeranäss (G. Moore)
- Album: biitlite laulud
- „FRATRESE“ firmaprogrammid käivituvad
- TV-raadiokava muusikasaadetest

TASUTA saavad sel aastal „MUUSIKALEHE“ Agnes Põllu Pärnust, Laine Reelend Viljandist, Elviira Nedved Uue-Karistelt, Tiiu Liimets Lagedist, Reet Valgma Tartust, Ants Oidekivi Saaremaalt, Hiie Uiibo Otepäält ning Ilva Natus ja M. Dietrich Tallinnast. Viimased kolm õnnelikku määrab loos aasta keskel.

LEIUD

● Põnev uudis põhjanaabritel! Just Jean Sibelius 125. sünniaastapäevaks ilmuv päevavalge helilooja amoll keelpillikvarteti käsikirja! Leid sisaldas 18 lehekülge originaalpartituuri, mis oli kadunud jäänud 1915. aastast saadik. Seetõttu pole teost märgitud ka Soome suures 5-koitelises muusikaleksikonis. Mingi osa partituurist leiti 1964. aastal Sibelius venna lese raamatukogust ning 1984. aastal kandis seda ette Sibelius-nimeline keelpillikvartett. Nüüdse puuduva osa leidis aga helilooja vennatütar Riita Sibelius oma arstist isa Christian Sibelius-e seaberite hulgast.

● Teinegi leid maailma klaskast, nii uskumatu, kui see ka pole! Kölni „Express“ teatas oma 23. detsembri numbris, et Gelsenkircheni Filharmoonia orkestri sooloflötist on Schwerinis äsja leidnud Antonio Vivaldi ühe senini kadunuks peetud Flöödikontserdi käsikirja.

MITMESUGUST

● Endine Ida-Berliini uue muusika biennaal saab toimuma ka edaspidi, seega ka 1991. aastal. Sedasi teatas festivali „Berliner Festwochen“ kunstiline juht Ulrich Eckhardt, arvates, et alustatud traditsiooni tuleb jätkata. Peatse festivali programmis peaks tutvustama 1920-ndate aastate Berliini muusikat, Luigi Nono elutööd ning uut muusikat Nõukogude Liidust. Üldse saab toimuma 25 muusikauritust. Nende hulgas on näiteks Leipzigi Gewandhaus-orkestri kontsert Kurt Masuri juhatusel.

● Meil äsja esinenud pianist Justus Frantz on Schleswig-Holsteini kuulsa rahvusvahelise muusikafestiva-

li juht. Nüüd tegi ta avalduse 1991. aasta suvel Kielis toimuva festivali kohta. Ta teatas kontsertide arvu vähenemisest 180-lt 124-le. Peokavade keskpunktis saavad olema Prokofjev ja Mozart. Külalistest nimetas Justus Franz Londoni St. Martin-in-the-Fields kammerorkestrit, Iisraeli Filharmoonia orkestrit ja kammerorkestrit „Moskva Virtuosoosid“, tulemas on ka Pariisi linnaorkester „L'Orchestre de Paris“. Dirigentide hulgas on Zubin Mehta, Lorin Maazel, John Elliot Cardiner, Mstislav Rostropovič ning Yehudi Menuhin. Nagu varasematel puhkudel, tuleb kokku kogu maailma noortest muusikutest koosnev 120-liikmeline orkester, kes töötab kaks kuud Menuhini, Rostropoviči, seekord aga ka Dmitri Kitajenko ja Christoph Eschenbachi käe all.

● On loodud **Sigismund Thalbergi Ühing**. S. Thalberg (1812—1871) oli 19. saj. kuulus klaverivirtuoos ja helilooja, kelle panust kultuurilukku on kahetsusväärset vähe hinnatud. Ühingu võttis eesmärgiks ergutada Thalbergi-alaseid uurimistöid ning propageerida tema muusika sagedasemat esitust ja plaadistamist. Kes soovib täpsemat teavet ühingu tegevuse kohta, neile on pakkuda kontaktivõimalus: **The Sigismund Thalberg Society**, Daniel L. Hitchcock (co-ordinator), P.O. Box 47032, Wichita, Kansas 67201, USA.

● Legendaarne poola pianist Mieczyslaw Horszowski andis möödunud aasta suvel Inglismaal kaks kontserti. Horszowski omab pikimat pianistikarjääri Lääne muusikaelus — tema ametlik debüüt toimus 1902. aastal Viinis. 1990. aasta suvised

kontserdid märkisid tema 98. sünnipäeva. Kontserdikava koosnes Bachi, Beethoveni, Schumanni ja Chopini teostest.

● Šoti Rahvuslik Ballett sai endale 1991. aasta jaanuarist uue kunstilise juhi — Leningradis sündinud Galina Samsova. G. Samsova tegutses varem Birminghami Kuningliku Balleti juures, kus ta ka tantsis. Viimati lavastas ta seal aastalõpetendusteks „Pähklipureja“. Šoti Balleti juures on ta nüüd olnud juba 6 kuud ja otsus tema määramise kohta trupi etteotsa tehti 1990. aasta oktoobrikuus.

● Ilmneb, et viiest britlasest kaks on „kadumaläinud“ muusikud. Minteli küsitluste tulemused näitasid, et viiest inimesest kaks oleksid väga huvitatud olnud mingi instrumendi valdamisest. Tegelikult mängib pilli vähem kui üks inimene kümnest. Levinum koduinstrument on klaver — ligikaudu pooltes peredes on inimesi, kes mängivad sellel instrumendil. Huvitat on asjaolu, et suurem osa klaverimängu harrastajaid elavad Wales'is ja Inglismaa kaguosas.

● Hiljaaegu tähistas oma 60. sünnipäeva jaapani üks nimekamaid nüüdisheliloojaid Toru Takemitsu. Temale pühendas oma kontserdi 20. saj. muusika üks mainekamaid esitajaid — kammerorkester „London Sinfonietta“. Kontsert toimus Londoni Kuninglikus Elizabeth Hallis ja orkestrit juhatas noor jaapani muusik Kent Nagano. Takemitsu on jaapani heliloojaid, kelle Läänemaailm on ehk enim omaks võtnud. Ja seda vähemasti juba veerand sajandit tagasi. (kaalukas tõend on juba see, et „New Yorgi

Filharmoonikud“ tellisid oma 125. aastapäeva puhuks temalt orkestriteose „November Steps“ ning see kõlas esiettekandel New Yorgis aastal 1967.) Üht Takemitsu teost — „Vihmapuu“ — võis kuulda äsja ka Tallinnas. Nimelt oli see vaba avangardi festivali „NYDD '91“ raames toimunud kuulsa rootsi löökpilliansambli „Kroumata“ kontserdi kavvas.

● Milline on järgmine popmood? Budism? Tina Turner näiteks on juba aastaid olnud Buddha usku. Peale te-

ma on ajakirjandus budismi pooldajate või budistidena identifitseerinud veel Stevie Wonderi, Bruce Springsteeni, Annie Lennoxi jt. Hevistäar D. L. Roth on budistlikke raamatuid lugedes tulnud järeldusele, et ta ei jaksaks iialgi taluda supertäheks olemise paineid ilma Buddhas peituva jõuta. Kas vaikne revolutsioon? ● Moskva kirjastus „Muzōka“ kavatses välja anda M. Jacksoni autobiograafilise teose „Moonwalker“ venekeelse tõlke, seda juhul, kui autor pakutud tingimustega nõustub.

Info väljaannete „Musik und Bildung“, „Music & Musicians“, „Muusik“ ja hr. P. Kuuse põhjal.

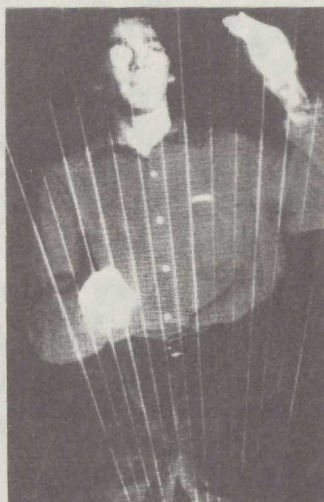
UUS MUUSIKAINSTRUMENT — KUNSTNIKU TÖÖRIIST —

LASERHARF

Selleks, et ülaltoodud muusikariista loomine teoks saaks, pidid küll ühes inimeses (prantslane **Philippe Guerre**) ühenduma nii muusik, kunstnik, laser ekspert jne.

Laserharf moodustub kimbust 5-vatillistest laseritest, mitte kiired 0,25 sekundi vältel ühest etteantud avast pidevalt järgmisesse võnguvad. Iga avaus vastab ühele kindlale noodile. Samas, et kindlat värvitooni saada, katkestab „muusik“ laserkiire oma käega ning päästab seejuures lahti fotoelektroonilise sensori. Peeglit laserkiirte kõrvalepööramiseks juhib mikroprotsessor. Eriti huvitava rakenduse võimaldab kombinatsioon kahest argoon — ja ühest krüptonlaserist, millega tekitatud vertikaalset kiirtekimpu saab suurepäraselt kasutada vabaõhuetenduste illustreerimiseks. Värvigamma koosneb siis kollastest helidest (vastavalt kõrgetel helidel) kuni punaste ja sinisten (madalatel toonidel) välja. Veel põhiliselt vaid visuaalselt kasutatav leiutus võib juhtida tõesti uue muusikariista ja talle vastava muusika loomisele. Laserharfi leiutaja edasised uurimused on jõudnud niikaugemale, et mikroprotsessori kaudu järgib kiirtekimp päris sujuvalt muusiku kätt. Heli tugevus on seejuures vastav käeliigutusele, nende järjestatus liigutuste kiirusele.

Esimene laserkontsert Hamburgi ooperitantsija Alain Alexandre poolt loodud „Laser-Choreographie“ põhjal Pariisis pidi küll „muusika, tantsu ja laserikiire perfektse sünkretiseeritusega“ väga nauditav olema.

KLAVERISAATJA - INIMENE VÕI KOERANÄSS?

Kuid mõjuvaim kõigist hoopidest on afišidel saatja nime mainimata jätmise — meisterlik löök, mis on välja mõeldud kunstniku suuremaks ärritamiseks.

Sõja ajal paluti mind kord osa võtta Londoni Tuletõrjehrigaadi poolt korraldatud heategeva sihiga kontserdist, mis pidi toimuma Kuninglikus *Albert Hallis*. Ühel päeval nägin kuulutust, mis nimetatud kontserdist teatas. Lugesin kõigi lauljate, näitlejate, koomikute nimesid, kes end suuremeelselt selle ürituse teenistusse olid andnud. Nägin nende kunstnike nimesid, keda saatsin: tenor *John McCormack*⁹, bariton *Robert Irwin*¹⁰, viiuldaja *Harold Fiedling*, kuid saatja kohta polnud mingit märki. Asjaolu, et mul tuli sagedamini esineda kui kõigil teistel ning kolme erineva kunstnikuga proove teha, ei mänginud mingit rolli — mind polnud nimetatud. Saatsin kontserdi korraldajale kirja, kus protesteerisin sellise solvava tähelepanematuse vastu. Võib-olla kasutasin ma tugevaid väljendusi, kuid kuidas ka polnud, enam ei kutsutud mind kordagi esinema. Oma rahulduseks märkasin vaid, et järgmise sama organisatsiooni patronaazi all toimunud kontserdi puhul oli saatja nimi — kui ma ei eksi, oli see mu kolleeg *Ivor Newton*¹¹ a — nii silmahakkavalt välja toodud, kui seda iga endast lugupidav kunstnik ootab.

Kui sellist hoolimatust — mitte üksnes minu isiku, vaid mis palju olulisem, minu kutse suhtes — võiks ehk seal, kus valitses teadmatus, andstada, siis mis tuleb öelda sel juhul, kui samasugune asi juhtub ühes Londoni suurimas ülikoolis või muusikaakadeemias?

Ühel soojal laupäeva pealelõunal, suurepärasel päeval, mil päike paistis pilvitust taevast ja lordidel oli kriketimäng täies hoos, läksin ma *Duke Halli*, kus *Frank Eames*'i auks, kes lahkus *Incorporated Society of Musicians* sekretäri kohalt, toimus koosviibimine. Mõeldi, et veidi muusikat muudaks ürituse kenamaks. Ma saatsin *Astra Desmond*¹² laule ning *May Muckle*'i, kes mängis mõned tšellopalad; nende palade vahel esines *Harold Craxon*¹³, esitades varast inglise klaverimuusikat. Ürituse juhiks oli ühe Londoni konservatooriumi direktor, kes on nüüd juba manalasse varisenud. Ta tänas lauljaid, tšellisti ja pianisti-solisti nende armastusväärse eest oma muusikaga aukülast austamast, kuid vaest saatjat ei maininud ta üldse. Ma saatsin ka temale kirja. Ta vabandas mitu korda, kuid õnnetus oli juba sündinud. Et mind isiklikult haavati, pole niivõrd oluline, kuid ilmne on põlastav suhtumine saatja kunsti. Sellise käitumise suhtes olen ma tundlik. Ja et see toimus instituudi ruumides, kus ma olen pidanud ettekandeid ning läbi viinud klaverisaate kursusi ja nüüd ilma honorarita esinesin (kuigi meelsamini oleksin viibinud lordide juures), ei pehmenandanud torget sugugi.

● G. Moore jätkub

Peatükke ja katkendeid

GERALD MOORE'i raamatust

„KOLAN MA LIIG VALJULT?“

nud Kanadas, USA-s, Hollandis, Šveitsis, Prantsusmaal, Taanis.

¹¹ Newton, Ivor (s. 1892) — inglise pianist ja klaverisaatja. Esinenud koos K. Flagstadi, E. Gerhardt, B. Gigli, L. Pensi, T. Schipa, E. Schumanni, F. Saljapini, C. Supervia ja M. Teytega, samuti P. Casalsi, E.

Feuermanni ja G. Pjatigorskiga. Kontsertreisid Euroopas, Ameerikas ja Austraalias.

¹² Desmond, Astra (1898—1973) — inglise alt. Öppis B. Marchesi juures. Inglismaal tuntud põhiliselt inglise ja prantsuse kaasaegse laululoomingu interpreedina.

¹³ Craxton, Harold Thomas Hunt (1885—1971) — inglise pianist, klaverisaatja ja pedagoog. Üks võimekamaid inglise klaverisaatjaid.

¹⁴ Tebaldi, Renata (s. 1922) — itaalia sopran. Öppis Parma konservatooriumis ja debüteeris ooperilaval 1943. a. Oli *Metropolitan Opera* solist 1955. a. Külalisesinemised peaaegu kõigis suuremais muusikakeskustes.

¹⁵ Favaretto, Giorgio (s. 1902) — itaalia pianist. Öppis klaverit ja kompositsiooni Veneetsia konservatooriumis, siis kompositsiooni ja dirigeerimist Napolis. 1942. a. *Radio Audizioni Italia* pianist, kus alates 1952. a. juhatas saatesarja „Hõbedane mikrofon“. Rooma *Santa Cecilia* Muusikaakadeemia ja *Siena Chigiana* kamermuusika ja saateklassi õppejõud. Rahvusvahelises ulatuses tuntud lauljate klaverisaatjana.

¹⁶ Gerhardt, Elena (1883—1961) — saksa metsosopran. Öppis Leipzigi konservatooriumis. Laulmise täiuslikkuse, hääle ilu ja ettekande hingestatuse poolest Saksamaa kütkes-

tavamaid kammerlauljaid, eelkõige ületamatu Brahmsi lüürika esitaja. 1933. a. lahkus Saksamaalt ning asus elama Londonisse.

¹⁷ Nikisch, Arthur (1855—1922) — ungari päritolu saksa dirigent. Tegutsenud paljude Saksamaa orkestrite, sh. Leipzigi *Gewandhaus*orkestri ja Berliini Filharmooniaorkestri peadirigendina ning külalisdiregindina paljude välismaa kollektiivide juures.

⁹ McCormack, John (1884—1945) — iiri laulja, tenor. Öppis Milanos, debüteeris Turridu osas Londonis 1907. a., laulis Napolis. 1909. a. asus elama USA-sse, kus sai eriti hinnatud kontsertlauljaks. Ta hääled polnud väga võimas, kuid erakordselt hea kvaliteediga.

¹⁰ Irwin, Robert (s. 1905) — iiri bass, kontsert- ja oratooriumilaulja. Laul-

OI AEGU AMMUSEID!

1927. aastal korraldati Gruusia raadios esmakordselt temaatilise kavaga kontsert. Pealkiri kõlas „Töö kujutamine luules ja muusikas“, kavastseene WAGNERI „Siegfrid“ ist, Rimski-Korsakovi ooperist „Surematu Kaštšei“, Pajatsi aaria Leoncavallolt, hra. Bomi „Perpetuum mobile“ jm. Vastuseks kohaliku ajalehe kriitikale tõi saate toimetaja välja selle koostamisprintsipi. Näiteks „Perpetuum mobile“ oli sisse arvatud sellepärast, et muusikas edukalt lahendatud probleem saaks olla eeskujuks ka teiste elualade esindajatele kommunistlikus ülesehitustöös. Pajatsi aariaga taheti näidata „subjektiivsete elamuste osatähtsust“ tööprotsessis“. jne.

1. Day after day alone on a hill the man with the foolish grin is keeping perfectly still,
 But nobody wants to know him, they can see that he's just a fool and he never gives an answer.
 But the fool on the hill sees the sun going down and the eyes in his head see the world spinning 'round.

2. Well on the way, head in a cloud, the man of a thousand voices talking perfectly loud,
 But nobody ever hears him, or the sound he appears to make and he never seems to notice.
 But the fool on the hill sees the sun going down and the eyes in his head see the world spinning 'round.

3. Day after day alone on a hill the man with the foolish grin is keeping perfectly still,
 And nobody seems to like him, they can tell what he wants to do and he never shows his feelings.
 But the fool on the hill sees the sun going down and the eyes in his head see the world spinning 'round.

4. Day after day alone on a hill the man with the foolish grin is keeping perfectly still.
 He never listens to them, he knows that they're the fools. They don't like him.
 But the fool on the hill sees the sun going down and the eyes in his head see the world spinning 'round.

The Fool On The Hill

John Lennon
Paul McCartney

jookseksin vihma käes, kuid pean oma häält hoidma.

● Ja kuidas te seda jumala kingitust hoiate?

Igapäevane treening ja võimalikult rohkem rahu, ilma lobisemiseta. Rääkimine on häälele kõige halvem, uni kõige parem.

● Aga kui oskused enam kuulsusele ei vasta?

Seda märkavad inimesed ruttu. Kuid ka endale on seda vastavust vaja pidevalt tõestada. Kui ma esmakordselt andsin televisioonis kontserti, mida transleeriti üle terve USA, teadsin ma, et pean miljonitele inimestele midagi tõestama. Olin hirmust lausa halvatud.

● Kas teil on tulnud üle elada läbikukkumist?

Oo jaa, mõni aasta tagasi polnud mu hääl päris korras. Mind vilistati Milanos välja. Sellisel juhul on ainult üks väljapääs — töötada ja seejärel tulla tagasi ning laulda hästi.

● Üks arst, kelle patsientide hulgas oli mitmeid lauljaid, märkas, et peaaegu kõik nad armastavad palju süüa. Kas ka teie kuulute nende hulka?

Maksab mulle vaid heita pilk ja te võite ise sellele küsimusele vastata. Paljud muusikud on sunnitud peale esinemist sööma, sest nad on jõuetud ja ikka veel pinges. Mina pean aeg-ajalt neist veel tihedamini sööma. Selles suhtes kaldun ma ülesöömisele.

● Kas teil on unistus?

Jah. Ma tahaksin teha kord ühe lindistuse, nagu tegi Caruso. Minu unistuseks on monolindistus vanade lindistamisvahenditega. Tahan kõlada nagu laulja, keda enam ei ole. Küllap te, sõbrad, muidugi teate, et parim laulja on surnud laulja.

järgneb...

„Muusikalehe“ olnust ja tulevast

Dotan useelt ajakirjalt objektüvseid ja analüüsivaid kirjutisi tänase Eesti muusikaelu seisundi ja põhiprobleemide kohta.

Sama moovi ka konkreetseid nähtusi-sündmusi püüdnud vahetult kriitilistelt opustelt mis senini on eestis olnud enamalt juust kroovina laadis s.t. kava või toimunud ümberjutustavad ja seega vähe kulti pakkuvad.

Eelkõige nendes asjades avanes tämvräärre ja senini harimatu tööpõld.

Tallinn 16.1.91

Heino Jürisalu

„Sirbi“ muusikatoimetaja Tiina Matiisen

„Muusikalehe“ reklaami nähes küsiti „Sirbis“ juba lootusrikkalt, kas nüüd hakkab muusikakülgedel ruumi üle jääma... Mina nii ei arva. „Sirp“ on püüdnud kahele küljele suruda meie muusikaelu vastukaja, muule jääb ruumi harva. „Muusikalehe“ reklaamitud teemadest näen suurt tagamaad just populaarselt harival suunal, olgu siis muusikakasvatuse käsitlemisel või hoopis muusikalise silmaringi laiendamisel nii ajas (lugusid muusikajaloost ja -loojaist) kui ka ruumis (muusikamaailm). Jätakuks vaid visadust mõte praeguses olmekeerukuses kindlalt teoks teha, küllap kasvab siis ka kirjutajaid ning koguneb lugejaid.

Täname siiralt ühtlasi kõiki edusoovijaid

Käesolevaga loeme rubriigi ammentatuks.

Mõni aeg tagasi ilmus leheveergudele („Sirbis“ ja „Muusikalehes“) teade kultuurifirma „FRATRES“ tegevussuundadest koostööettepanekuga kõigile soovijatele. Nüüd on üks mainitud koostöövaldkondi (haridusel uued vormid) avanemas: kolmapäeval, 20. veebruaril Kultuuriministeriumi ruumes toimunud Eesti muusikakoolide (kuni 18. II 91 lastemuusikakoolide — J. V.) direk-

torite nõukogu koosolekul osales „FRATRESE“ esindajana ka hr. Mart Vainu, kelle ettekande järel arenenud väitluse tulemusena jõuti nii mõneski küsimuses kokkuleppele. Muusikakoolide direktorite nõukogu liikmed jagasid „FRATRES“ e muret Eesti kultuuri käekäigu pärast. Ilma kimplimendilaaadsete ütlusteta toetati „FRATRESE“ püüdlusi (eelkõige õpilaste laialdast kultuurilist

Jaan Vaidla

KOOSTÖÖVÕIMALUSTEST KULTUURIALASE HARI-DUSE EDENDAMISEL

Muusikakoolide direktorite nõukogu istungilt

EESTI ORFF — KESKUS

LOODUD

Vanalinna Muusikamaja, Eesti Muusikaõpetajate Liidu ja kultuuri-firma „FRATRES“ initsiatiivil loodi kolmapäeval, 20. veebruaril Tallinnas, Heliloojate Majas, Eesti ORFF-KESKUS. Carl Orff (1895—1982) oli mees, kes töötas välja õppeprojekti, mis senirakendatavatest enam kasu-

tab ära õpetatava pisimadki võimed ning on rakendatav lasteaiast kõrgkoolini välja (algselt küll 4—14 aastaste laste jaoks mõelduna), samuti teraapias. OS põhineb kõikide meeleorganite koostöö maksimaalsel ära-kasutamisel. Kultuurfirma „FRATRES“ juurde on asutatud sihtfond ORFF-ideede propageerimiseks ja juurutamiseks Eestis, mille kohta võib täpsemalt lugeda esimesest „Muusikalehest“. OS-ist on samuti juttu H. Jürisalu vastavasisulises artiklis ajakirja „Scripta Musicalia“ 1990. aasta 17. numbris. Vastloodud

keskus kavatseb välja anda õppe-materjale ja valmistada ORFF-instru-mente, samuti korraldada selletee-malisi kursusi. Püütakse kontakti astuda Rahvusvahelise ORFF-insti-tuudiga, samuti teiste rahvuslike keskustega.

Nõu ja jõuga abistada soovijad võivad helistada-kirjutada „Muusi-kalehele“, samuti telefonil 681-847 (Eesti Muusikaõpetajate Liit, pr. Inge Raudsepp).

MUL 6 AKTUAALNE

disco-center classic kasset

alfred schnittke
CD-437 STEREO
CONCERTO GROSSO I
LEV MARKIZ
CONCERTO FOR OBOE AND HARP
CONCERTO FOR PIANO AND STRINGS
new stockholm chamber orchestra
A BIS original dynamics recording

alfred schnittke
CD-440 STEREO
RITUAL
RITUAL SOMMERNACHTSTRAUM
PASSACAGLIA
LEIF SEGERSTAM
SEID NUCHTERN UND WACHET
JAMES DEPREIST
The Malmö Symphony Orchestra

alfred schnittke
CD-427 STEREO
A. CONCERTO GROSSO
PIANISSIMO
SINFONIE
gothenburg symphony orchestra
NEEME JARVI

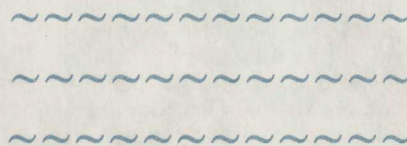
alfred schnittke
CD-447 STEREO
IN MEMORIAM
VIOLA CONCERTO
malmo symphony orchestra
HOBUKO IMAI viola / conductor LEV MARKIZ
A BIS original dynamics recording

The Russian Violin
CD-384 STEREO
Christian Bergqvist, violin - Roland Pöhlitzner, piano
Brische, Svendsen, Sorenson
A BIS original dynamics recording

A. SCHNITTKE TEOSEID

FIRMALT „BIS“

Teiste kuulsuste seas on üks plaadistus ka Neeme Järvilt. Üldse on ajakiri „Musica“ talle suurt tähelepanu pööranud ka teises oma läinud aasta numbril tagakaanereklaamis, seekord ühenduses N. Gade juubeliga. Võib lisada, et hr. JÄRVI unustas oma tagasihoidlikus „Sirbi“-intervjuus uue aasta hakul mainimata — 13. ja 16. märtsil on ta palutud juhutama üht maailma prominentsemat orkestrit New Yorgi Filharmoonikuid. Võib-olla, et teda palutakse jäädagi.

harimist taotlev suund), hr. Vainu omalt poolt nõustus muusika- ja kunstikoolide kui ka professionaale ettevalmistava süsteemi otstarbekusega.

Lepiti kokku koostöös uudsete õppevormide (kunstide kool, täiskasvanute muusikaõpetus jne.) tutvustamiseks, vältides siiski „ülalpoolt“ ümberkorraldusi ning rõhutades kohalike olude määravat osa konkreetsete õppevormide väljakujunemisel.

Oldi üksmeelsed ainelise kitsikuse kurtmisel ja otsiti sellest väljapääsuteid, ka rõhutati kõikide kultuurivaldkondade ühispingutuste vajalikkust, et ka kitsastes oludes kasvaksid nii tegijad kui ka need, kes tehtut märgata ja hinnata mõistavad.

Meenutati, et juba praegugi käivituvates uutes õppeplaanides on piisavalt vabadust, pakkumaks variante ka uutes ja muutuvates oludes. Hr. M. Vainu lubas lahkelt „Muusikalehe“ veergudel ühismurede edasiseks arutamiseks (seni hr. Kalle Tamra artikkel „Kuhu lonkad...“ „Scripta Musicalia“, 1990, nr. 15, 16). Laialdase probleemideringi arutelu ei suutnud küll koolijuhi ametiga kaasnevat umbusku täielikult tõrjuda, aga ka mitte vähendada kohalviibijate koostöövalmidust. Võib loota, et avatud ukse ees seisavad kaks tulevast teekaaslast.

Lisaks eelpooltoodule olid Nõuko-gus seekord arutusel veel uus palga-määrus, samuti isegi osalejate va-

hel ära uute programmide koostami-ne ja retsenseerimine.

(Tabasalu Muusikakooli direktor, muusikakoolide direktorite nõukogu esimees)

Vainu

KONTSERDIKRIITIKA „NYYD '91“

MUUSIKA PUHTUSE KIITUSEKS

Minu ees laual on rahvusvahelise nüüdismuusikafestivali „NYYD '91“ programm. Saanud teoks Eestis hetkel „ilma tegevate“ kolmekümnendates-neljakümnendates aastates heliloojate ja musikoloogide eestvõttel, kajastab see festival esmajoones neile omaseid taotlusi ja suundumusi, milledest olulisemaks võib pidada soovi otsida kompromisse. Kompromisse süva- ja levimuusika, Ida ja Lääne muusikatraditsioonide, akustilise ja elektroonilise soundi, „keerulise“ ja „lihtsa“ stiili, nooditeksti ja pillimehe jne. vahel. Kahjuks suudavad sellised iseenesest võib-olla päris meeldivad kompromissid hädavaevalt varjata oma olemasolu tõelist põhjust: soovi publikuga väheke flirtida.

Härrased! Mitte kogu publik pole võimeline vaid teie soovist sõpradena lahku minna rõõmu tundma. See on võrdlemisi räpakas mäng, kui mitte kasutada veel hullemat sõna: haltuura, vohav pealiskaudsus, mis on osavalt kõikmõeldava elektroonilise soustiga üle ujutatud.

Kutsun järgmise festivali korraldamisel üles pöörama suuremat rõhku 20. sajandi muusika klassikalistele ilmingutele. Vahest on just meie üldine rumalus süüdi selles, et tõe pähe võetakse vastu sõnum, mis tegelikult osutub väärdetuseks.

Andrus Kallastu

P.S. Kirjutan ma väljaande, kes oma puhtusest veel suurt hoolida ei oska! Kas pole seegi üks meie elu paradokse?

Sedasamust...

RICHARD WAGNERIST

Kord viibis WAGNER (1813—1883) ühel ooperiproovil, kus vaskpillid liiga valjusti mängisid. Rahulikult sõnas helilooja: „Mu härrad, mõelge ometi, me ei lähe praegu mitte Jeeriku müüridest mööda!“

Kurat tuleb ikka pahemalt

Kui näitleja Franz Bez ühel proovil Wagnerilt küsis, kuidas tal „Valküüri“ teises taktis Fricka ilmumisel end seada tuleb kostis viimane: „Kui Fricka sisse astub?“ „vaata pahemale — kurat tuleb ju ikka pahemalt!“

Nurjaläinud lootus

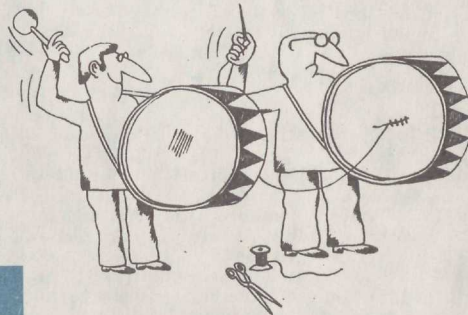
Wagneril tuli õppimise ajal vaesusega võidelda. Ükskord anti temale nõu — rikka, aga pirtsaka pangaomaniku X. käest abi paluda. Noor genius lootis saada rikka pangaomaniku käest hea summa-kese ja pühendas temale teose, mis kirjutatud klaverile ning viiulile. Pangaomanik oli vaimustatud ja annetas heliloojale tasuks... oma päevapildi järele kivitrükis valmistatud rinnakuju. Niimoodi siis.

VIIGAVAI AASTAVAI TAJU

Muusikaleht 1 1991

- alnus kogu universumis
- Aastakäik veel häbemattult odav — 9.80
- Tellimisrahakaardi aadress: Tallinn 200034, pk. 996

Leht saadetakse postiga koju. Kui veab, saad rahagi tagasi, loosi võiduvõimalustest rääkimata!

Mittemuusikaalased materjalid ehk Mittemustmullavöönd

Rubriigis avaldatakse toimetuse arvates huvipakkuvaid materjale, mis on a) eesti keeles publitseeritud, kuid muusikahuvilisele mitte hõlpsasti kättesaadavad b) eesti keeles ilmunuta.

HUVITAVAT TAIMERIIGIST

Lõuna-Portugalis on säilinud palju vanu kombeid. Näiteks ei lubata neitsitel viljapuude otsa ronida, kuna neitsilikkus muutvat puu viljatuks. Ürgvanal viljakuseriitusel lähevad kirevates rõivastes abielupaarid kevadeti välja põldudele armastama. Üldse on viljakusriitused laialt levinud. Pipiili indiaanlased Kesk-Ameerikas peavad enne külvitööde algust neli päeva suguliselt läbi käima.

Jaava saarel hiilivad abielupaarid põldudele sel ööl, kui riis hakkab õitsema. Armastamine kindla sihiga ärgitab ka taimi viljastuma.

Baganda rahvas heidab viljatud naised kogukonnast välja, sest sellised naised kahjustavat taimekasvu. Seevastu abielupaarid, kellel on kaksikud, omavad salavõimet plataanipuude viljakust tõsta.

(„Aed“)

TÖÖD ROOMA VANALINNAS

On valminud projekt Rooma ajaloolises vanalinnas tehtavatest töödest kuni selle sajandi lõpuni. Projekti autorite ülesanne polnud kerge, sest nii mõnegi mälestusmärgi, palee või elumaja seisukord oli üsna vilets.

Päris peatänavate lähedal paiknevad need kitsad põik- ja ummiktänavad, mida mööda liikudes võib näha ka prügihunnikuid, mahakoorunud värviga seinu, tahmast mustunud marmorit. Ülemäärane automüra, parkimiskohtade puudumine, vee- ja kanalisatsiooniorustike sagedased avariid — need meie Tallinnalegi tuttavad mured on vaevanud ka Itaalia pealinna vananenud keskosa.

Nüüd on olukorra parandamiseks ette nähtud 21 triljoni liiri eraldamine. Vanalinn vabastatakse mitmesugustest liigsetest asutustest ja nende asemele kujundatakse ajaloolis-arheoloogiline kaitsetsoon. Üle 900 kontori viiakse üle usurajoonidesse. Keskuses väheneb autoliiklus, vabaneva pinna saavad endale mitmesugused muuseumid. Teeks järele?!

(„Oma Kodu“)

GUINNESSI REKORDID

Kõrgemini tasustatud pianistiks läbi aegade peetakse I. J. Paderewskit (1866—1941), kel õnnestus teenida üle 5 miljoni dollari. Muide, I. Paderewski on olnud ka Poola peaministriks (1919—1922).

MUUA...

uus duubeldekk Nota (magn. kontroll, automaatümberlülitused, lugude otsimine jm. voorused) SM kood 3

margikollektsioone (loodus, sport, arhitektuur, kosmis; ka vanu marke) või vahet. muusikaalaste markide vastu. Samad tingimused postkaartidega. SM kood 8, Arm

OSTAN...

soome ja kohal. UKW-plok-kidega tuuneri või vahet. lintmagnetofoni vastu (garantiaeg). Öhtuti 525-124, Aas

akordioni või vahet. parabolantenni vastu (Ø 2 m). Müüjat või vahetajat aitan soovi korral peoõhtute korraldamisel. Öhtuti 234-773, Jakob

Armuusikaleht 15.02.91 2

ER

4.03

- I PR. 15.30 — Pärastlõunakontsert** Heino Elleri viiulimuusikast.
 16.30 — Laule Viljandi kooridelt.
 17.15 — K. Raid — Süit vanas stiilis viiulile ja klaverile. Esitavad M. Kärmas ja L. Semper.
 17.45 — Albert Rousseli dueti fagotile ja kontrabassile esitavad A. Iršai ja A. Mihno. Süüdi „Flöödimängijad“ esitavad A. Golõsev flöödil.
 18.00 — Monserrat Caballe laulab aariaid Giuselle Verdi ooperitest.
 19.20 — Nikolai Sidelnikov — „Sichuani eleeiad ehk mõtted iseenesest“. NL Kultuuriministeeriumi Kammerkoori juhatab Valeri Poljanski.
 21.15 — **Muusikaline tund.** Kaks osakonda, palju erialasid. Vestlusringis on Tallinna G. Otsa nim. muusikakooli levimuusika ja rahvapilli erialade õppejõud Mare Väljataga, V. Tamman, Heinrich Annion, Arne Rütter ja Peep Mandre. Saadet juhhib Ene Pilliroog.

II PR 10.30 — Põhjamaade rahvamuusikat.

- 20.30 — Mängib Kenny Clarke'i ja Francy Bolandi orkester.
 20.45 — Lauluteatrite hääli. T. Kuusik.
 22.15 — Helisalvestisi Tallinna džassi- ja bluespäevadelt. Esineb Nevil Blumberg Band.

5.03

- I PR 10.30 — Viiulimuusikat** M. Tampere esituses.
 15.30 — **Pärastlõunakontsert.** Laulab Leili Tammel.
 17.15 — Mari Vihmand — 3 laulu eesti poetesside sõnadele. Esitab T. Levald, klaveril Nata-Ly Sakkos.
 18.00 — J. Haydn — Sümfoonia nr. 104 D-duur. Mängib Moskva kammerorkester Rudolf Baršai juhatusel.
 19.20 — Uut meie fonoteegis. Esinevad Anne Langston-Reissar (klaveril Colleen Rae-Gerrard), Lilian Semper, T. Levald (klaveril Nata-Ly Sakkos) ja Ada Kuuseoks. Kavas M. Saare, V. Tormise ja H. Rosenvaldi looming.
 21.15 — **Muusikaline tund.** „Müsteeriumi muusika“. Astroloog Aino Pärn võtab vaatluse alla kalade ja jäära tähtkujudega seotud muusika.

III PR 19.00 — Ooperiõhtu.

Otto Nicolai koomiline ooper „Windsori lõbusad naised“. Esitavad Kurt Moll, Berndt Weikl, Siegfried Vogel, Peter Schreier, Edith Mathis, Hanna Schwarz, Berliini riigiorkester ja Saksa Riigiooperi koor Bernhard Klee juhatusel.

K 6.03

- I PR 10.30 — Eesti rahvaviise** Tallinna vana-linna muusikamaja laululastelt.
 15.30 — **Pärastlõunakontsert.** Esineb pianist Rein Mets.
 16.30 — Viiulimuusikat Mati Kärmas esituses.
 17.15 — Valdeko Viru kammerpalu.
 17.45 — E. Ysaye — Mazurka. Mängivad I. Oistrakh ja N. Zertsalova. Poeem. Esitavad Suure Teatri viiulioktett J. Svetlanovi juhatusel.
 18.00 — G. Rossini ooperimuusikat.
 19.20 — L. van. Beethoveni-nimeline kvartett.
 21.15 — **Muusikaline tund.** „NYD '91“. I. Randalu jätkab ülevaadet lõppenud muusikafestivalist.

II PR

- 20.30 — Friedrich Gulda muusikat. Esit. ansambel autori juhatusel.
 20.45 — Lauluteatrite hääli. E. Maasik.

N 7.03

- I PR 14.15 — J. S. Bachi** motette esit. Kiievi kammerkoor V. Ikonniku juhatusel.
 16.28 — Mängib Stuttgardi Melos-kvartett.
 17.15 — H. Kareva — Saksofonikontsert. Esit. V. Veski ja ERSO K. Raudsepa juhatusel.
 17.30 — C. Kreegi koorilaule.
 19.20 — A. Vivaldi — Kontsert A-duur. Esit. O. Kagan viiulil, N. Gutman tsellol ja kammerorke. Lev Markizi juhatusel.
 19.50 — Joseph Bauden de Boismortier — Sonata a-moll. Esit. ans. „Barokko“.
 21.15 — **Muusikaline tund.** „Tähemäng“. VI voor.
 22.30 — G. Gould mängib J. S. Bachi prelüüde ja fuugasid.
III PR 19.20 — Mängib Sven Kullerkupp.
 20.45 — Lauluteatrite hääli. P. Padrik.
 22.15 — Džassmuusikat. Austraalia ans. „The Last Straw“.

III PR 18.00 — Ülekanne „Estonia“

kontserdisaalist. H. Elleri nim. keelpillikonkursi lõppkontsert.

R 8.03

- I PR 10.30 — Esinevad** Kirsti ja Klarika Kuusk.
 15.30 — **Pärastlõunakontsert.** Klaveriduo Sakkos — Peäske.
 16.30 — Rahvapillipalu.
 17.15 — Esineb ER Segakoor.
 18.00 — Claude Debussy — „Peegeldused vees“. Esit. Nino Kereselidze. Sümfoonilised eskiisid „Meri“. Esit. NL Riiklik sümf. orke. Paavo Berglundi juhatusel.
 19.20 — J. Räätsa helitõid.
 21.15 — **Muusikaline tund.** Helide elluärataja. Veedame tunni helirežissööri, helilindite restaureerija, heliinseneri ja ajakirjaniku H. Pedusaare ja tema taastatud helide maailmas.

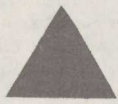
L 9.03

- I OR 14.30 — B. Bartóki** vokaaltsükkel „Külasteenid“. Laulab Lidia Davõdova, klaveril A. Ljubimov.
 16.30 — Uusi heliplaate tutvustab Anne Erm.
 17.15 — P. Süda orelimuusikat.
 18.00 — Väravatorni muusika. A. Ljubimov esitab W. A. Mozarti klaverisonaate.
 19.00 — **Õhtu muusikastuudios.** Meenutame Virve Lippust ja Uve Uustalut.
 21.15 — **Muusikaline tund.** P. Tšaikovski sõnas ja muusikas. Saate autor on Kaja Irjas.

P 10.03

- I PR 11.30 — „Alt-Wiener Strauss-Ensemble“** Artur Kullingi juhatusel esitab vendade Strausseid muusikat.
 13.00 — Ema ja tütar: Judy ja Liza. Ameerika muusikastaaridest pajatab V. Ojakäär.
 16.10 — Puhkepäevakontsert eesti interpreetidelt.
 16.45 — Eesti rahvalaule.
 17.15 — J. Brahms — Sümf. nr. 4 esit. New-Yorgi Filharm. sümfooniaorkester Tomas Scipperi juhatusel.
 18.30 — Muusikat Pärnu KEK-i kammerorkestrilt.
 20.30 — Muusika uudised. Studios on Priit Kuusk.
 21.15 — **orientaaltund.** Samanistlik muusika. Saates esinevad P. Vähi ja K. Sink.
II PR 11.15 — Lahti Ristikiriku orelil musitseerivad Kalevi Kiviniemi, Aimo Känkänen ja Tauno Äikää. Kavas J. S. Bachi, I. Boellmanni, M. Regeri, D. Buxtehude, J. Brahmsi ja C. Francki loomingut.

SUUREPÄRANE VÕIMALUS VALIDA VALJA OMA LEMMIK-VIIULDAJA HEINO ELLERI NIMELISEL VIIULDAJATE KONKURSIL!

ELLER — kõlab põhjamaiselt, kargelt ja koduselt. Tema tõeliselt professionaalsest ja sügavsisulisest helikunstist võite osa saada konkursil, kus Elleri mõtestavad lahti eesti, läti, leedu ja soome noored muusikud. Loomulikult kõlavad ka teiste heliloojate teosed. Üldnõuded on järgmised:
I VOOR — J. Bachi Partita nr. 1 h-moll, BWV 1002 või nr. 3 E-duur, BWV 1006 sooloviilule; 2 kapriisi Paganinilt vabal valikul ja Elleri „Fantaasia“ sooloviilule.
II VOOR — (Beethoveni, Brahmsi, Debussy, Elleri,

Tubina, Raveli, Francki, Prokofjevi, Schnittke) sonaat viiulile ja klaverile; Elleri „Männid“ ja 1 pala viiulile ja klaverile vabal valikul.
III VOOR — Kontsert viiulile ja orkestrile.
 I voor toimub 27.02, 28.02 ja 1.03 Matkamajas, II voor 2.03 ja 3.03 Tallinna G. Otsa nim. Muusikakooli saalis ning III voor 5.03 ja 6.03 „Estonia“ kontserdisaalis. Viiuldajate saatuse ple otsustab žürii koosseisus: esimees — **Tuomas Haapanen**, Sibelise Akadeemia professor; esimehe ase-täitja — **Endel Lippus**, Tallinna

Konservatooriumi prorektor, professor; liikmed — **Juris Švolkovskis**, Läti Muusikaakadeemia professor; **Paulius Juodišius**, Leedu Konservatooriumi dotsent; **Jüri Gerretz**, TK dotsent; **Tõnu Reimann**, TK dotsent ja **Mari Tampere**, TK dotsent k.t. Nende otsustada on, kes pääseb esineba lõppkontserdile „Estonia“ kontserdisaalis 7. märtsil toimuvale lõppkontserdil.

HOIAME PÕIALT!

TAASKOHTUMISENI!

TEADMISEKS JA TÄITMISEKS

Laekuv käsikiri võiks olla eesti- või võõrkeelne. Artikli jms. pikkus on kuni 15 lk., arvustusel kuni 3 lk. Muud vormid kokkuleppel toimetusega (geniaalsete sähvatuste korral pole kokkulepet vaja). Töö palume esitada masinakirjas, kahe-

kordse reavahega, u. 15,5 cm rida, soovitatavalt 2 eksemplaris. Palume lisada ka kaks lühilugu (5—6 lauset): artikli resümee ning andmed enda kohta. Töö lõppu eraldi aadress, telefon.
 Võite saada ka ainult andmeid teie meelest avaldamist vääriva materjali kohta, ideevõtteid, huvitavaid mitte-

muusikaalast materjali.
 Varuks rahaliselt ning muudki põnevad tasustamismoodused (autori valikul). Kõik väljamaksed kuu lõpul. Suurpreemiad kaks korda aastas.
 Toimetus retsenseerib ja tagastab käsikirju valikuliselt.

Tell. nr. 428. Trk. „Oktoober“ Tir. 2000. 1 tp.
 Peatoimetaja: **Mart Vainu**

Tallinn 34 (200034), pk. 996.
 Teisipäeval ja neljapäeval 14.30—16.00 514-580